

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Motivan lausunto koskien Fossiilittoman liikenteen tiekartan luonnosta

Motiva Oy pitää Fossiilittoman liikenteen tiekarttaa tärkeänä askeleena kohti nollapäästöistä liikennettä. Tiekartan tavoitteet vastaavat Sanna Marinin hallituksen tavoitteita, ja tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty selkeä vaiheistus eri toimenpiteitä. Motiva Oy toivoo tiekartan toimenpiteiden mahdollisimman tehokasta ja nopeaa jalkautusta.

Tiekartta kaipaa rinnalleen selkeää suunnitelmaa eri toimenpiteiden mahdollisimman nopeasta käyttöönotosta, ja esimerkiksi ymmärrystä niiden tahojen päätöksenteosta, joihin toimenpiteet kohdistuvat. Tehokas jalkauttaminen vaatii monipuolisen keinovalikoiman käyttöä, jolloin taloudellisten ohjauskeinojen rinnalla ovat esimerkiksi viestintä, markkinointi, neuvonta ja muut kannusteet. Kuten tiekartassa todetaan, kansalaisten tuki on tärkeää liikenteen päästövähennyskeinojen valmistelussa. Eri toimijoiden tuki on välttämätöntä myös päästövähennystavoitteisiin pääsemisessä. Tarpeen onkin tarkastella esimerkiksi nykyisten kannusteiden (liikkumisen ohjauksen valtionavustus sekä kävelyn- ja pyöräilyn infrastruktuurituki) kohdentumista myös uusille kohderyhmille kuten työpaikoille.

Liikennealan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen vaatii lisäksi vahvaa poikkisektoriaalista yhteistyötä. Eri toimenpiteiden kohdalla tulee tarkastella kytkeytymistä jo olemassa olevaan edistämistyöhön. Esimerkkeinä etätöiden lisääminen sekä eri toimialojen vuonna 2020 valmistuneet vähähiilisyystiekartat mukaan lukien rakennusalan hiilineutraalisuustavoitteet. Samoin eri toimenpiteiden vaikutuksia pitäisi tarkastella myös liikennesektorin ulkopuolelle.

Haluamme erityisesti nostaa muutamia huomioita toimenpidekokonaisuuksissa

Työnantajien rooli tavoitteiden saavuttamisessa

Tiekartta sisältää useita toimenpiteitä, jotka kohdistuvat työpaikkoihin. Pidämme työpaikkojen huomioimista erittäin hyvänä, ja esim. Motiva Oyn koordinoima Fiksusti töihin -hanke on edistänyt työ- ja työasiamatkojen kestävästä liikkumisesta jo usean vuoden ajan.

Kodin ja työpaikan välisten matkojen verotusta on tarkasteltu muussa yhteydessä, ja vuonna 2021 verotukseen on tullutkin uudistuksia. Olisi kuitenkin tarpeen tuoda myös uusia kannusteita työnantajille työntekijöiden kestävästä liikkumisesta kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Sähköautojen lataustuen laajentaminen koskemaan myös työpaikkoja on tervetullut uudistus. Tämän lisäksi tulisi tarkastella kannusteiden luomista myös liikkumissuunnitelmien tekemiselle sekä esimerkiksi työpaikkakiinteistöjen pyöräpysäköinnin sekä sosiaalitulojen uudistamiselle. Myös jo olemassa olevien etujen kuten työsuhdematkalipun laajamittaisempi käyttöönotto työpaikoilla tukisi tavoitteita joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvulle.

Etätöiden tarkastelu on toivottavaa, mutta tärkeää on huomioida työmatkojen rooli vain yhtenä liikenteen kysyntään vaikuttavana tekijänä. Lisääntyvä monipaikkaisuus voi luoda uudenlaista kysyntää ja liikkumistarpeiden muutoksia, joka tulee huomioida.

Hankintaosaamisen kehittäminen

Kuntien rooli liikenteen hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamisessa on merkittävä. Kuntien kannalta julkiset hankinnat ovat tärkeässä roolissa. Tärkeää onkin huomioida, että tieto kansallisesta lainsäädännöstä ja tiukentuneista tavoitteista tavoittaa kaikki hankintayksiköt. Lisäksi on huolehdittava siitä, että hankintoihin on tarpeen vaatiessa saatavilla myös ohjeita ja opastusta. Hankintojen kehittäminen kannattaakin tehdä osana jo olemassa olevaa julkisten hankintojen kehittämistyötä (esimerkiksi KEINO sekä Hankinta-Suomi).

Huomioitava on myös, että myös yksityisen sektorin hankinnoilla on keskeinen merkitys tavoitteiden saavuttamisessa. Esimerkiksi viestintää ja neuvontaa työsuhdeautojen hankintaan voidaan edelleen kehittää. On tarkoituksenmukaista kytkeä tällaisia toimintoja luontevaksi osaksi yritysten yritysvastuuta ja johtamisjärjestelmiä.

Avustusten kehittäminen

Pidämme erittäin positiivisina kävelyn ja pyöräilyn infratukea sekä liikkumisen ohjauksen avustuksen määrän kasvattamista. Erityisesti liikkumisen ohjauksen valtionavustuksen osalta korostamme liikkumisen ohjauksen keinojen kuten markkinoinnin, viestinnän sekä palveluiden kehittämisen vahvaa kytkentää osaksi muita tiekartan toimenpiteitä erillisen tarkastelun sijaan.

Eri tukien ja avustusten myönnössä tulee huomioida kaikki keinot ratkaisujen vaikuttavuuden kasvattamiseen. Esimerkiksi ratkaisujen skaalautumisen edellytysten tukemista on lähestyttävä systemaattisesti, jotta fossiilittomaan liikenteeseen tähtäävät vaikuttavat ratkaisut saadaan leviämään nopeasti.

Loppusanat

Fossiilittoman liikenteen tiekartta on merkittävässä roolissa hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamisessa. Me valtion kestävän kehityksen yhtiö Motivassa olemme osaltamme käytettävissä tiekartan toimeenpanossa, joka vaatii laajasti poikkihallinnollista yhteistyötä ja erilaisten rohkeidenkin toimintatapojen ja kokeilujen hyödyntämistä. Kuten uusimmat 16.2.2021 julkaistut Hiisi-hankkeen tulokset osoittavat, lisätoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla hallituksen osoittaman 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Motiva 19.2.2021

Vesa Silfver, Sara Lukkarinen, Taneli Varis, Päivi Laitila

Lukkarinen Sara
Motiva Oy